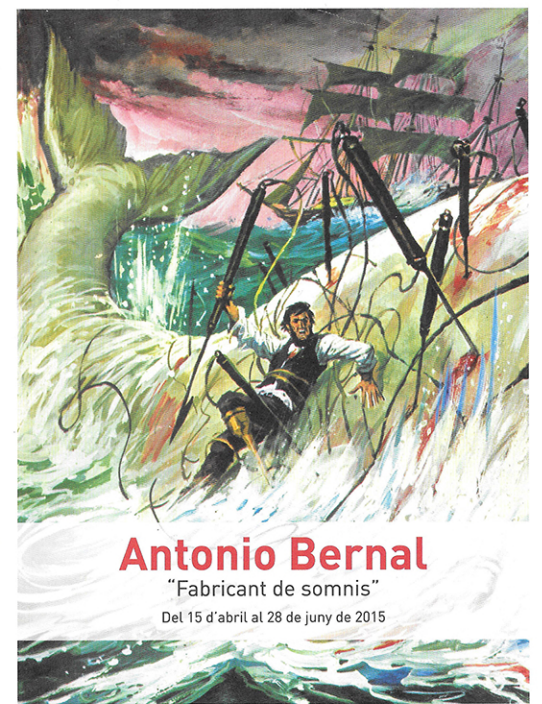

Antonio Bernal

"Fabricant de somnis"

Del 15 d'abril al 28 de juny de 2015

Núria Marín i Martínez

No és la primera vegada que la ciutat li rendeix homenatge amb una exposició que reivindica la seva importantíssima aportació a la cultura del país. Bernal és un dels grans i com a alcaldessa tinc la joia de poder-vos-el presentar en aquesta magnífica exposició produïda pel Museu de L'Hospitalet. Una ocasió també per retrobar-nos amb la nostra infància. Us hi esperem!

Núria Marín i Martínez
Alcaldessa de la ciutat

Producció: Museu de L'Hospitalet - Ajuntament de L'Hospitalet
Comissari: Joaquim Noguero
Originals: Antonio Bernal
Realització i edició dels vídeos: Bàrbara Raubert
Selecció cinematogràfica del vídeo de cinema: Joan Noguero
Retrat gran de Bernal en l'estudi recreat a l'exposició: Xavier Sanfulgencio
Estris usats en la recreació de l'estudi materials originals: Antonio Bernal
Guió expositiu i textos: Joaquim Noguero
Retrats de Bernal al díptic: X. S. i J. N.

Agraïments:
A Daniel Bernal i als seus germans Juan Antonio, Ana i Àlex; també a Guadalupe Miras Bernal, a Miquel Sauret, propietari de la Galeria Sícors; a Manolí Juárez, a Joan Gispert, a Julio Quilez, director de l'Arxiu Comarcal de l'Alt Urgell, a Jordi Piera i a Maria Rius.

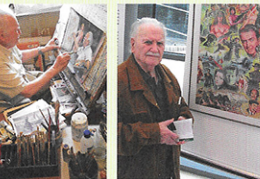
In memoriam d'Antonio Bernal i la seva dona Mercedes García.

Antonio Bernal, el nen de L'Hospitalet somia en color

Joaquim Noguero

Dia 13 de febrer de 1924. Dimecres. A mitja setmana. Com si el nadó arribés per fer tancament i ser a temps de lliurar els originals a les revistes populars d'aparició setmanal. Antonio Bernal Romero neix a la Torrassa un 13 de febrer del primer terç del segle xx, i tant el lloc com la data són importants en la seva vida. El llicencien del servei militar un dia 13. Es casa un altre 13. I mor el 2013. El lloc, d'altra banda, era aleshores un indret perifèric, una ciutat allunyada encara dels grans paral·lelepípedes de ciment aixecats més tard, un espai idíl·lic, agrícola i poblat, un espai d'aventures obert, en contacte amb la natura i els animals domèstics, amb camps, canals d'aigua, granotes i capgrossos, que oferia un paisatge obert de terra i cel fins a les platges del Prat, on l'Antonio deia que a vegades també baixaven a jugar. Fill igualment de L'Hospitalet, l'escriptor Joan Casas recordava a final dels anys setanta com jugaven els nois de la vila: "Dissabte anirien plegats a veure la de tiros que feien al cine vell, i van jugar a indis i cowboys, rebotant-se per terra ferits de mort, desenfundant a la velocitat del llamp imaginàries pistoles, galopant sense cavalls entre el ramat d'ovelles que el pastor d'un carnisser havia tret a pasturar les herbes dels marges". El cinema va tenir molta importància a l'hora d'alimentar els somnis del nen, el noi i l'home Antonio Bernal, el gran portadista de l'Editorial Bruguera, fill d'un immigrant de les mines de La Unión (Múrcia) arribat a la Torrassa per treballar en una fàbrica i donar a la família una vida millor. Ho va aconseguir doblement: per al seu fill i també per als fills del baby boom que devem a l'Antonio una infància farcida de colors de quiosc. A la fàbrica de paper de la Bruguera, Antonio Bernal esdevé el fabricant de somnis per excel·lència de les portades dels anys seixanta-setanta.

Dibuixava des de petit. Era una manera de jugar i de somiar. El petit Antonio imitava Tarzan amb un punyal de fusta, mentre es penjava de la corda que obria el portal a l'escala de la Torrassa on vivien: un Tarzan que, després, tota la vida va recrear amb les faccions de Johnny Weissmüller, mitificat per les pel·lícules de Hollywood com una icona de la llibertat, l'alegria musculada i la força de la millor aventura juvenil. Això il·lustrava el tecnicolor dels seus acrílics. Les portades eren la porta d'entrada a l'encanteri de mons molt més lluminosos, un parèntesi de color en la realitat en blanc i negre que es vivia al carrer. Del nen que cavalcava sobre un cavallet de fusta al pintor que no s'apartava del cavallet que li aguantava els originals davant de la mà, les portades de Bernal són una forma ideal d'autoretrat i el seu pinzell, una vareta màgica.

Fotografia: J.N.

Fotografia: J.N.

Brillant portadista de la Bruguera

Després d'un breu període de publicista als anys seixanta, Antonio Bernal inicia la col·laboració amb l'Editorial Bruguera l'any 1953, com a dibuixant de la sèrie Ralph McLane, amb guions de Ricardo Acedo. El 1945 s'encarrega de les vinyetes de Capitán Robles. I el 1956 firma Vendaval, el capitán invencible, una sèrie en l'estela de Flash Gordon i guions dels coneguts escriptors Víctor Mora i Francisco González Ledesma.

Tot seguit arriba el seu moment. Al llarg dels anys seixanta i bona part dels setanta, per a la Bruguera s'ocupa de moltes grans portades. En fa per a les sèries de novel·letes de "Bolsilibros", tant de western com policiaques, de terror, d'arts marcial i fins i tot romàntiques. Ara bé, la seva principal contribució va ser per a la sèrie més famosa de Mora: Bernal sempre serà el portadista mític del Trueno Color, del Jabato Color, d'El Corsario de Hierro i El Sheriff King. Va marcar una època. La seva presència al quiosc era tan omnipresent que, quan no sabíem que totes aquelles portades eren obra d'una mateixa persona, creïem que dibuixar de debò de forma realista, amb un resultat tan espectacular com el de les pel·lícules, es corresponia exactament amb el seu estil. El seu és un registre carnal i lluminós que estima les figures, que gaudeix del color, que és realista sense renunciar a l'amabilitat del traç d'humor, en la línia aconseguida per dibuixants que tota la vida va considerar model·lics, com els nord-americans Dan Barry i Frank Robbins. Bernal prefereix l'expressivitat a la perfecció. I les portades per a Mora s'omplen d'ecos clàssics i cinematogràfics.

Fotografia: J.N.

Fotografia: J.N.

Intèrpret dels clàssics

L'Antonio sempre va considerar que les seves "joies de la corona" eren les portades que havia fet per a la sèrie "Joyas Literarias Juveniles" de l'Editorial Bruguera. En aquestes cobertes posa en moviment els títols més coneguts de Jules Verne, Emilio Salgari, Daniel Defoe, Jonathan Swift, Walter Scott, James Femimore Cooper, Alexandre Dumas, Edgar Allan Poe, Charles Dickens, Herman Melville, Robert L. Stevenson, Mark Twain, Jack London, Henry Rider Haggard o Karl May, entre molts d'altres. Li anaven a mida. L'imaginari d'aventura d'aquests autors havia poblat les històries més estimades pels nois del segle xx, sovint a través de les recreacions que n'havia fet el cinema. Bernal era el dibuixant ideal per a la sèrie: en el nervi del seu pinzell, en la capacitat que hi detectem per atrapar l'acció i suggerir el moviment, hi ha el mateix tremp viu d'aquelles aventures. Fixeu-vos en com transporta el lector al món real tridimensional quan col·loca una figura en primer terme i dona profunditat a l'escena amb la resta d'elements, o quan ens fa sentir el moviment i la força del moment en la contracció de la musculatura d'un animal i en el fet d' enxampar-lo enmig d'un salt o en qualsevol altre moment d'impasse. El regne animal és un dels grans protagonistes de les portades: expressen aventura i moviment, grans virtuts del dibuixant.

Fotografia: J.N.

El cinema a casa

A la Torrassa, davant mateix de casa, l'Antonio tenia el Cine Romero. Tota la vida va veure pel·lícules, en va col·leccionar fotografies (tenia un amplíssim dossier sobre el Tarzan de Johnny Weissmüller, per exemple) i en dibuixava escenes (els últims anys, davant de la televisió; de vegades, parant la imatge). El cine va ser un motiu d'inspiració permanent, com ho proven els rostres que després integrava subtilment a les portades com a forma d'homenatge. La coberta de la seva Joana d'Arc per a la col·lecció "Joyas Literarias Juveniles" té la cara d'Ingrid Bergman, i la noia que perillava davant de l'ós per al Miguel Strogoff de Verne és Grace Kelly. Que Bernal parteixi del cinema no vol dir pas que no inventi: les escenes que va dibuixar sobre Ben Hur o Veracruz o Lawrence d'Àràbia recorden bé les pel·lícules, però cap pla concret coincideix amb la forma tal com ell les imagina.

Bernal recrea els molts materials de partida que usa com a documentació. Recontextualitza els materials. I les seves imatges són l'eco fidel del que més estimava de les pel·lícules que veia, però també una continuació personal dels molts fils que li suggerien, amb vista a establir complicitats amb el lector.

Fotografia: J.N.

El cinema a casa

A la Torrassa, davant mateix de casa, l'Antonio tenia el Cine Romero. Tota la vida va veure pel·lícules, en va col·leccionar fotografies (tenia un amplíssim dossier sobre el Tarzan de Johnny Weissmüller, per exemple) i en dibuixava escenes (els últims anys, davant de la televisió; de vegades, parant la imatge). El cine va ser un motiu d'inspiració permanent, com ho proven els rostres que després integrava subtilment a les portades com a forma d'homenatge. La coberta de la seva Joana d'Arc per a la col·lecció "Joyas Literarias Juveniles" té la cara d'Ingrid Bergman, i la noia que perillava davant de l'ós per al Miguel Strogoff de Verne és Grace Kelly. Que Bernal parteixi del cinema no vol dir pas que no inventi: les escenes que va dibuixar sobre Ben Hur o Veracruz o Lawrence d'Àràbia recorden bé les pel·lícules, però cap pla concret coincideix amb la forma tal com ell les imagina.

Bernal recrea els molts materials de partida que usa com a documentació. Recontextualitza els materials. I les seves imatges són l'eco fidel del que més estimava de les pel·lícules que veia, però també una continuació personal dels molts fils que li suggerien, amb vista a establir complicitats amb el lector.

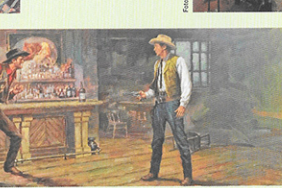

Fotografia: J.N.

El cinema a casa

A la Torrassa, davant mateix de casa, l'Antonio tenia el Cine Romero. Tota la vida va veure pel·lícules, en va col·leccionar fotografies (tenia un amplíssim dossier sobre el Tarzan de Johnny Weissmüller, per exemple) i en dibuixava escenes (els últims anys, davant de la televisió; de vegades, parant la imatge). El cine va ser un motiu d'inspiració permanent, com ho proven els rostres que després integrava subtilment a les portades com a forma d'homenatge. La coberta de la seva Joana d'Arc per a la col·lecció "Joyas Literarias Juveniles" té la cara d'Ingrid Bergman, i la noia que perillava davant de l'ós per al Miguel Strogoff de Verne és Grace Kelly. Que Bernal parteixi del cinema no vol dir pas que no inventi: les escenes que va dibuixar sobre Ben Hur o Veracruz o Lawrence d'Àràbia recorden bé les pel·lícules, però cap pla concret coincideix amb la forma tal com ell les imagina.

Bernal recrea els molts materials de partida que usa com a documentació. Recontextualitza els materials. I les seves imatges són l'eco fidel del que més estimava de les pel·lícules que veia, però també una continuació personal dels molts fils que li suggerien, amb vista a establir complicitats amb el lector.

Fotografia: J.N.

Sempre amb el pinzell a la mà

Dibuixant etern. Amb el pinzell a la mà com el Quixot amb la llança per lluitar contra els gegants imaginaris que són la pedra de toc del dibuixant, Antonio Bernal va esquivar sempre les aspes de molí que tomben qualsevol artista que es confia: la manca de continuïtat, la renúncia a l'aprenentatge permanent. No va deixar mai d'aprendre, en la mateixa mesura que no va parar mai d'admirar tots els qui considerava bons mestres. Juvenil sempre. Amb la fidelitat i l'entusiasme del nen.

De la mateixa manera que conservem alguns dels primers dibuixos d'aquells anys en què, durant la Guerra Civil, recordava posar-se a dibuixar sota la taula com una forma d'abstreure's del que l'envoltava i de sentir-se protegit evadint-se amb el dibuix cap a la promesa d'altres mons, retrobem la mateixa il·lusió en les llibretes, les caricatures i les recreacions de dibuixants com Frank Robbins que no parava de realitzar els darrers anys, superada la vuitantena. Bernal confessava que l'única manera de no adormir-se era dibuixar. S'autoconsiderava un "depredador d'imatges". No va parar mai d'ingerir-ne i de tornar-nos-les ben païdes en el bon color de cara de les seves creacions.

En contínua evolució, alguna coberta d'El Jabato dels darrers anys té un traç molt suggerent i impressionista, més fet de taca que de línia, més de pintor de sempre que d'il·lustrador dels anys seixanta. No és estrany que en alguna imatge recent (Antonio s'autoretratés davant del cavallet o com un vell pintor del París bohemi. És en la seva condició més humil d'artesà, d'home d'ofici que no es va rendir mai (dibuixa fins a la mort), que Antonio Bernal és un artista complet. Per tot el que va conservar en l'adult del millor dels somnis d'aquell noi de la Torrassa.

Fotografia: J.N.

ACTIVITATS PARAL·LELES:

El dijous 30 d'abril, a les 19 h

Xerrada: "Antonio Bernal i l'Editorial Bruguera: un esclat de color en la fosca postguerra", a càrrec de Joaquim Noguero.

El dijous 11 de juny, a les 19 h

Taula rodona: "L'imaginari de llibertat dels tebeos a la dictadura" Amb el crític Antoni Guiral i l'escriptor Joan Casas. Moderada pel comissari de l'exposició.

Plaça de Josep Bordonau i Balaguer, 6
Telèfon: 93 338 13 96
Fax: 93 260 04 66
cultura.museu@l-h.cat
www.museu-h.cat

Horari de visita de les exposicions:
De dimarts a divendres, de 17 a 20 h
Els dissabtes i diumenges, d'11 a 14 h
Els diïlluns i festius, tancat

Entrada gratuïta

Descarrega't la nostra APP

Més informació:
Pàgina web: <http://www.museu-h.cat>

Facebook: <https://www.facebook.com/MuseuLH>

Twitter: @MuseuLH

Descobreix les nostres exposicions:

Diputació de Barcelona